



LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-07- Nr. (1.1.3-141) 10-

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, vykdydama Ministrės Pirmininkės pavedimą, įformintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2023 m. gegužės 24 d. raštu Nr. S-1438, ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gegužės 24 d. sprendimo Nr. SV-S-943 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3–1.7 papunkčius, teikia po 2023 m. birželio 27 d. tarpinstitucinio pasitarimo patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2691, Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo Nr. I-1555 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2692, Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2694, Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo Nr. I-1246 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2693 ir Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo Nr. XIII-3222 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2695“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo Nr. I-1555 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2692, Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo Nr. IX-413 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2694, Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo Nr. I-1246 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2693, Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo Nr. XIII-3222 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2695 (toliau – Praktikos įstatymų projektai) ir Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2691 (toliau – Pacientų įstatymo projektas) (toliau kartu – projektai) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui juos tobulinti atsižvelgiant į Nutarimo projekte pateiktus pasiūlymus.

Pacientų įstatymo projekte siūloma numatyti atsisakymą teikti sveikatos priežiūros paslaugas šiais atvejais:

- *kai paciento veiksmai kelia grėsmę sveikatos priežiūros specialisto, kito teikiant sveikatos priežiūros paslaugą dalyvaujančio sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojo ir (ar) kitų pacientų sveikatai ar gyvybei (nepriklausomai nuo to, ar šiais veiksmais pažeidžiamos paciento pareigos, ar ne);*

- *kai pacientas nederamu ir nepagarbiu elgesiu (pvz., priekabiauja, naudoja psichologinį smurtą ar kt.) žemina asmens sveikatos priežiūros specialisto garbę ir orumą (būdamas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ar kitoje vietoje, kurioje jam turi būti pradėtos teikti arba teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos) ir tai trukdo jam ir (arba) kitiems pacientams teikti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Ši nuostata neturėtų būti taikoma, kai:*

- *nederamą ir nepagarbių elgesį sąlygoja paciento sveikatos būklė (pvz., esant hipoglikemijai arba šokui elgiasi nepagarbiai, triukšmauja ar pan.), nes šiuo atveju nėra paciento*

sąmoningų veiksmų – šiuo atveju pacientui būtina užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą;

- teikiama būtinoji medicinos pagalba (žr. toliau);

- *kai teikiama būtinoji medicinos pagalba, nepradėti teikti* sveikatos priežiūros paslaugos arba **sustabdyti jos teikimą** galima tik tuo atveju, *jei pacientas savo veiksmais kelia grėsmę* sveikatos priežiūros specialisto, kito teikiant sveikatos priežiūros paslaugą dalyvaujančio sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojo ir (ar) kitų pacientų sveikatai ar gyvybei ir *tik jei yra išnaudotos visos galimybės pašalinti šią grėsmę arba tokių galimybių nėra* (pvz., nuraminti žodžiu, iškviešti pagalbinį personalą, apsaugos darbuotojus, policiją). Pašalinus šią grėsmę arba jai išnykus, būtinoji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti arba tęsiama nedelsiant. Atsižvelgiant į asmens sveikatos priežiūros paslaugų specifiką, jų teikimo vietą, aplinkybes, paslaugas teikiančių sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) kitų teikiant sveikatos priežiūros paslaugas dalyvaujančių sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų turimas priemones, galimybės pašalinti minėtą grėsmę gali būti skirtingos, todėl detalus arba pavyzdinis grėsmės pašalinimo priemonių sąrašas arba algoritmai, kaip sveikatos priežiūros specialistas ar kitas darbuotojas turėtų elgtis grėsmės jo gyvybei ar sveikatai atveju, turėtų būti numatyti asmens sveikatos priežiūros įstaigos vadovo (įstaigos vidaus tvarkos taisyklėse ar kt. vidaus teisės akte).

Pacientų įstatymo projekte taip pat siūloma atsisakyti siūlomos nuostatos, kad asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo nutraukimo arba atsisakymo jas teikti tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras, t. y. nesuteikus paslaugos kreipimasis dėl jos turėtų vykti arba ginčai dėl to turėtų būti sprendžiami įprastine tvarka (kaip ir, pvz., pacientui neatvykus į vizitą pas gydytoją), kuri nustatoma asmens sveikatos priežiūros įstaigos vidaus tvarkos taisyklėse (Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad vidaus tvarkos taisyklėse, be kita ko, turi būti nustatyta pacientų kreipimosi į įstaigą tvarka, nemokamų paslaugų teikimo tvarka, ginčų ir konfliktų tarp įstaigos ir pacientų sprendimo tvarka). Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projektu siūloma nustatyti, kad atsisakymo teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir jų teikimo nutraukimo tvarką nustato asmens sveikatos priežiūros įstaigos vadovas.

Praktikos įstatymų projektuose siūloma nustatyti analogišką *išimtį dėl būtiniosios medicinos pagalbos teikimo* esant grėsmei sveikatos priežiūros specialisto sveikatai ar gyvybei.

Nutarimo projektas teiktas derinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos bioetikos komitetui, Lietuvos pacientų forumui, Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybai, Lietuvos gydytojų sąjungai, Lietuvos gydytojų vadovų sąjungai, Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų asociacijai, Jaunųjų gydytojų asociacijai, Lietuvos ligoninių asociacijai, Lietuvos rajonų ligoninių asociacijai ir Lietuvos Respublikos odontologų rūmams.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos odontologų rūmai pastabų neturėjo. Į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos bioetikos komiteto pastabas atsižvelgta.

Pastabas taip pat pateikė Lietuvos šeimos gydytojų profesinė sąjunga. Pagal pastabas patikslintas projektas suderintas su Lietuvos šeimos gydytojų profesine sąjunga, Lietuvos bioetikos komitetu ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės grupės 2023 m. birželio 22 d. išvadoje Nr. NV-1544 pateiktas pastabas.

Nutarimo projektas svarstytas 2023 m. birželio 27 d. tarpinstituciniame pasitarime. Sveikatos apsaugos ministerija išnagrinėjo pasitarime pateiktą pasiūlymą įvertinti galimybę Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme nustatyti, kad tuo atveju, kai pacientas nederamu ir nepagarbiu elgesiu žemina asmens sveikatos priežiūros specialisto garbę ir orumą, jis turėtų sumokėti asmens sveikatos priežiūros įstaigai tam tikrą baudą arba sumokėti už suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Manome, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigai mokama bauda arba pareiga sumokėti už *suteiktas* asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikiant pacientas žemino sveikatos

priežiūros specialisto garbę ir orumą, neleistų pasiekti projektų tikslo apsaugoti sveikatos priežiūros specialistus nuo tokio pacientų elgesio, kadangi paslauga būtų jau suteikta ir specialistas jau būtų patyręs garbės ir orumo pažeminimą. Be to, jei paslauga jau suteikta ir ją teikiant buvo žeminta specialisto garbė ir orumas, jų gynimas gali būti užtikrintas kitomis teisinėmis priemonėmis, pvz., vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsniu arba Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 507¹ straipsniu, jei bus priimtas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 507¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIVP-2270.

Bauda, mokama asmens sveikatos priežiūros įstaigai už tai, kad pacientas žemino sveikatos priežiūros specialisto garbę ir orumą ir dėl to jis atsisakė suteikti sveikatos priežiūros paslaugą, būtų antra (pirmoji – atsisakymas teikti paslaugas), o jei būtų pritarta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 507¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-2270 – trečia sankcija pacientui už tą pačią veiką (nederamą ir nepagarbų elgesį, kuriuo žeminta asmens sveikatos priežiūros specialisto garbė ir orumas) ir būtų neproporcinga veikos pavojingumui bei suvaržytų pacientų teises labiau, nei to reikia projekto tikslui – suteikti papildomą teisinę apsaugą sveikatos priežiūros specialistams, kurie savo darbo aplinkoje susiduria su nederamu ir nepagarbiu pacientų elgesiu, žeminančiu jų garbę ir orumą, – pasiekti. Pažymėtina, kad už kitų pacientų pareigų pažeidimus, nurodytus Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 12 straipsnio 1–7 dalyse, baudų ar pareigos sumokėti už paslaugas nėra ir nesiūloma numatyti, tad baudos, mokamos asmens sveikatos priežiūros įstaigai, ar pareigos sumokėti už paslaugas numatymas tik už vienos iš pacientų pareigų pažeidimą nederėtų sistemiskai. Be to, bauda ar pareiga sumokėti už paslaugas nėra numatyta net paciento neatvykimo pas sveikatos priežiūros specialistą laiku, kuriuo jis užsiregistravo, atveju, nors tai gaišina sveikatos priežiūros specialisto laiką ir mažina paslaugos prieinamumą kitiems pacientams (Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 15 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad tokiais atvejais 15 straipsnio 2 dalies 1–5 punktuose nurodyti terminai pradedami skaičiuoti iš naujo nuo paciento pakartotinio kreipimosi į asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos įstaigą momentą).

Pastebėtina ir tai, kad baudoms skirti reikalingi viešojo administravimo įgaliojimai (tai gali daryti viešojo administravimo subjektai), o asmens sveikatos priežiūros įstaigos yra viešųjų paslaugų teikėjai ir tokių įgaliojimų neturi.

Nutarimo projektas aptartas 2023 m. birželio 30 d. pasitarime, organizuotame Lietuvos Respublikos Seimo narės J. Sejonienės (projektų iniciatorės), kuriame dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo narė J. Sejonienė ir jos patarėja S. Virbickienė, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko patarėja Ž. Gudlevičienė, Respublikos Prezidento patarėjas P. Gradeckas, Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos, Lietuvos medikų sąjūdžio, Ukmergės greitosios medicinos pagalbos darbuotojų profesinės sąjungos, Skubios pagalbos organizacijos, Lietuvos slaugos specialistų organizacijos, Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijos, Asociacijos „Kraujas“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos atstovai. Nutarimo projektas patikslintas pagal šio pasitarimo sprendimus ir suderintas su jame dalyvavusiais institucijų ir organizacijų atstovais.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų projektų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemėje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus (vedėjas Donatas Keršis, tel. 205 5290, el. paštas donatas.kersis@sam.lt) patarėja Aušrinė Storpirstienė, tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 4 lapai.

